

פיתוח קווים מנחים לפיזיותרפיסטים המטפלים בנשים שעברו ניתוח סרטן השד, וניסוח הנחיות מעודכנות עבור מטופלות – תיאור פרויקט

תמר יעקב PhD, MPT, PT¹, ג'יליאן ברכה PT, MSc, CLT, CSCI²,
רותי פלג PT, MSc, CLT, CSCI³, הלנה סילמן כהן DPT, CLT-LANA⁴

- ¹ פרופ' במחלקה לפיזיותרפיה, הפקולטה למקצועות הבריאות, אוניברסיטת אריאל בשומרון
- ² מדריכה מוסמכת לטיפול בלימפאדמה לפי שיטת Casley Smith, פיזיותרפיסטית לימפטית, קליניקה פרטית, קיבוץ מעגן מיכאל
- ³ מדריכה מוסמכת לטיפול בלימפאדמה לפי שיטת Casley Smith, פיזיותרפיסטית אחראית במערך אונקולוגיה-פלסטיקה, מרכזת השירות לטיפול בלימפאדמה, המרכז הרפואי תל אביב ע"ש סוראסקי (בדימוס)
- ⁴ היחידה לאונקולוגיה, המרכז הרפואי רמב"ם, חיפה

תקציר

המנחים למטפלים וההנחיות למטופלות הופצו בכמה אתרים מקוונים ונשלחו בדואר אלקטרוני למנהלי שירותי הפיזיותרפיה ולכל הפיזיותרפיסטיות שהוסמכו לטפל בלימפאדמה בארץ. הסרטונים הועלו ליוטיוב. 7. נערך סקר בקרב מנהלות ומנהלי שירותי הפיזיותרפיה בבתי החולים להערכת מידת השימוש בדפי ההנחיות החדשים בבתי החולים בארץ ואת המלצותיהם לשיפורם. 8. הוכנסו תיקונים בדפי ההנחיות, נכתבה והופצה גרסה חדשה.

מסקנות: פיתוח של קווים מנחים לפיזיותרפיסטיות וכתבת דפי הנחיות אחידים ומעודכנים למטופלות לאחר ניתוח סרטן השד הינו מהלך חשוב בשרשרת הטיפול והליווי הנדרש. ואולם, כדי להטמיע את השימוש בהנחיות, סמוך למועד הניתוח ובתקופת השיקום שלאחר מכן, וכדי שהם יגיעו למספר נשים רב ככל האפשר, צריך להרחיב את שיווקם בערוצים רבים ככל הניתן.

מילות מפתח: ניתוח סרטן השד, פיזיותרפיה, הנחיות, קווים מנחים, תופעות לוואי, הפצת מידע

רקע ומטרות: נשים לאחר ניתוח סרטן השד עלולות לסבול לא רק מבצקת לימפטית אלא ממגוון רחב של תופעות לוואי קצרות-טווח או ארוכות-טווח. קיימת הסכמה בספרות שנשים אלו זקוקות להדרכה לאחר הניתוח כדי להפחית את סיכון לפתח תופעות לוואי. לכן בשנים האחרונות פותחו והופצו בישראל קווים מנחים למטפלים, ונכתבו דפי הנחיות מעודכנים לנשים לאחר ניתוח סרטן השד המועברים בצורה מקוונת. מטרת המאמר הזו היא לתאר את הפרויקט לפיתוח הקווים המנחים ולניסוח דפי ההנחיות.

שיטות: הפרויקט פותח בכמה שלבים כדלקמן: 1. תואר מקרה שהעלה את מודעות המחברות והציבור למגוון תופעות לוואי של ניתוחי סרטן השד, נוסף על הבצקת הלימפטית (לימפאדמה). 2. נערך מחקר איכותני בקרב מדגם של 20 פיזיותרפיסטיות שהוסמכו לטפל בלימפאדמה, אשר נועד לבחון את תפיסתן לגבי קיומן של תופעות הלוואי ואת המלצותיהן להורדת הסיכון להתפתחותן של תופעות אלו. 3. נוסחו קווים מנחים למטפלים על סמך "סקר דלפי" שנערך בקרב מדגם מייצג של פיזיותרפיסטיות ופיזיותרפיסטים (להלן פיזיותרפיסטיות) שהוסמכו לטפל בלימפאדמה בארץ (n=130). מטרת הסקר הייתה להעריך את תפיסתם לגבי תופעות הלוואי והדרכים להקטין את הסיכון להתפתחותן. 4. נערכה סקירה של דפי ההנחיות שנמצאים בשימוש בבתי החולים בארץ. 5. נוסחו הנחיות מעודכנות למטופלות שעברו ניתוח סרטן השד. 6. הופק סרטון הדרכה בנושא הקווים